Број 2. У Темишвару, петак 5. (17.) јан. 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Припослано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

Темишвар 4 јануара 1879.

Свакога поштеног и свесног Србина, мора стид обузети, кад погледа како је ослобођени и независни део српског народа тако страшно понижен и заплашен, да неможе и несме да зна, шта се о његовој кожи ради, а још мање да искаже своје мишлење о животним питањима земље. Како тешко мора тиштати свакога од нас, када у дописима страних листова морамо читати шта се смера и шта се ради на влади српској, док отачаствени органи не знају или неће да нам кажу ни једне речи о стварима које најдубље засецају у садашњи и будући живот српскога народа.

Међу питањима, те природе, једно је од најважнијих жељезничко питање. У време када је тек покренута била мисао о српској жељезници, а о њеном извршењу говорило се као о предмету далеке будућности, српска штампа претресала је то питање на широко и на дугачко, и тадања цензура није нимало сметала да се чује глас најжешће опозиције једноме предузећу, које је било веоме омиљено још ондашњим власницима Србије?

А шта видимо данас?

Српски министри већ од неколико месеци шапућу о жељезници у својим седницама, воде преговоре испод руке са разним светским предузимачима, а народ у Србији незна шта влада о томе питању мисли, какве су јој понуде учињене, које су од њих, по мишљењу стручних људи, најпробитачније за земљу и т. д.

Министарска штампа, која једина данас ужива право обавештавања народа у Србији, нашла је за добро да се чини невешта владином раду око жељезнице. И само по неки дописник бечких листова, који је имао срећу да улови штогод новога о овој ствари, упознао је нас, и остали незванични свет са неким датима односно жељезнице. И ако су њихови извори ретко кад чисти и бистри и према томе и њихови извештаји сумњични, опет им хвала и на таком обавештају, јер иначе неби знали апсолутно ништа о овом велеважном предмету, који је берлинским уговором истакнут у први ред дневних питања у кнежевини.

По последњим вестима тих дописника, српска влада узалуд је неколико месеци чекала да јој се какав бесан предузимач представи с понудом која Србију неби стала никаква трошка.

Већина предузимача, тражили су гаранцију интереса на уложени капитал, али смотрена влада српска одбила их је све до једног за то, што није сигурна, да ће бити у стању да плати онолику гаранцију, колика се од ње по билансу предузимачких рачуна тражила буде, а и кад би јој то приходни извори и дозвољавали, не би смела пристати на плаћање гаранције с тога, што није сигурна у своју контролу рачуна предузимачких, те би и могла бити обманута.

Било је, веле дописници, и таких дружина које су нудиле да саграде жељезницу и без гаранције, али су њихови остали услови били тако тешки да би тај начин грађења жељезнице, скупље стао него онај са гаранцијом. По свој прилици, така друштва, рачунајући на наивност српских државника, траже оне повластице и материјалне уступке, које смо ми у једном од прошлих чланака предвиђали, а на име: пространо земљиште за жељезничку пругу, шуме, угљене мајдане, подвоз грађе, почетне послове кулуком, велики рок притежања пруге и т. д. и т. д.

Влади, која се полакомила била за јефтином или џабе-жељезницом и у којој седе технички стручњаци у овоме послу онако исто вешти и окретни, као што су у ратном занату били, — изгледале су у први мах ове понуде пробитачне или барем далеко кориснije од оних што су са гаранцијом скопчане биле.

Али је млађа техничка снага, пред коју је најпосле овај предмет доћи морао, *пронашла* и математички доказала, да би овај начин грађења жељезнице био много скупљи него сваки други и господа државници са бадовиначким јунаком и стручњаком морадоше и сами увидети да нема ништа од њиховог омиљеног посла, да Србију усреће жељезницом, која је не би ни паре коштала.

На послетку — веле — одржало је победу мишлење, да се жељезница кроз Србију сагради о трошку самог народа.

Ми не знамо у колико је ова вест на истини основана. Па баш и онда када би их дописници бечких листова црпели из владиних извора, мучно би нам било поверовати њиховим извештајима, јер као у свему, тако и у овом питању српска влада води политику врдања и угађања другим својим рачунима што с њима у свези стоје. Ово је сада у толико вероватније, што данас питање о жељезници *није више искључно* ствар српске владе и законодавног тела, него је *оно* увучено у међународне обвезе са којима је плаћена номинална независност Србије. Србија као сузерен портин, могла је да бира време када ће градити своју жељезницу, а према томе и да на тенане размишља о најбољем и најкориснijем начину подизања жељезне пруге. Србија као „независна" кнежевина, дужна је да за три године начини жељезницу па ма колико је она коштала и ма како неповољне биле прилике за њено грађење. Кромје тога друге обвезе њене са којима је такође искупила титулу самосталности, учиниле су, те је политичка страна жељезничког питања, постала важнија од економске и финансијске. Српска влада, пошто је сама на своју руку пристала на све услове који су од ње захтевани у Берлину и Бечу постављена је сада у нужду да барем у извршењу својих обвеза избегне све оне закачке које би независност Србије, још илузорнijом учинити могле или је компромитовати према држави, која после оних услова заузима господарећи и претећи положај према Србији. С тога се избегавају концесије страним друштвима и тражи излаза у таком начину грађења жељезнице, који ће најмање заоштрити већ примљене основе зависности земље од суседне монархије. За то се од аустр. државног жељезничког друштва преза, а с руским предузимачима само кокетује али у озбиљне преговоре неупушта.

Уједно то је један од узрока што су могли побудити српску владу, да се одлучи за грађење жељезнице о народном трошку.

За народ у Србији нигда није било теже по данас подносити нове и тако велике терете, какви су за подизање жељезнице нужни; јер нигда није тако трајаво стојао са својим имаовним стањем, нити је државно газдинство икада тако кубурило као данас. Ма који начин грађења жељезнице, њему ће у овим приликама бити врло теретан, а од свију још понајтежи онај, на који је се влада, како кажу решила. Истина, српска влада може рачунати на радну снагу народа и неке бесплатне набавке материјала, — али је сасвим увиђавно да ће при свима уштедама опет требати Србији неколико милијуна дуката за жељезницу Београд-Ниш и ћуприју на Дунаву. Управа српских финансија, није умела или није могла до сада да уреди ни исплату интереса и амортизације земаљског и страног дуга, није нашла пара на зајам да унифицира ове дугове и да исплати народу реквизицију и остале оштете за време рата. А како ли ће се она наћи у прилици кад јој покрај зајма за измирење тих обвеза, устреба још два пут толико за грађење жељезнице, и да ли ће исцрпљени и изнурени народ бити у стању да одговори владином уговору о зајму, баш ако би она и успела да га на страни начини? Хоће ли да заложи ђумручки доходак — онда

ПОДЛИСТАК.

НА ТУЂЕМ ГРОБУ БЕЗ СУЗА ПЛАЧУ.

ПРИПОВЕТКА

Љубена Каравелова.

I.

(2. Наставак.)

Опет се Танчо прихвати посла, па ради од срца и прилежно. Спусти се над земљом вечерња тама, светле звездице једна за другом се пале по небу, пуна и круглолица месечина се јавља иза горе или високе планине и кад оспе своје зраке по реци, она превуче по њој златно-сребрне бразде. Жагор и говор давно је већ у селу престао и само још лавеж паса што нарушава ноћну тишину; а Танчо још ради и ради. Човеку добро чини када ради; али се често дешава, да човеку буде сва мука у залуд — а то је тешко. Час земља не роди, час те слана падне када не треба, час султан већу порезу захте, час чорбаџије одеру, час те каква несрећа снађе; а деца траже хлеба, хоће да су одевена, да су огрејана. Људи говоре, ко ради, тај неможе гладовати а у Бугарској, у тој богатој земљи, човек не може да буде сиромах. Све би то тако било, да Бугарску не цеде Турци и још други крвници; али...

II.

Једва зора да забели, а Танчо већ излази из куће да потражи хране својој дечици, а Дона чим испрати мужа, узима преслицу у руке, гледа радосно на своју децу и преде, преде, а сузе јој се котрљају низ образе. Баца очи на икону, прекрсти се и рекне: „Не допусти боже, да ми дечица поскапају од глади, смилуј се нама! Сироти смо, али смо поштени: своје немамо, а туђе нећемо. Не тражим ти много, доделн нам оно само, што је нужно да живот одржати можемо. Ево већ две године, од како ништа родило није; а и оно мало, што је родило, изедоше и сажегоше крцалије, делибаше и арнаути."

Најстарија шћерца Танчова чује шта говори мајка њена, па је пође тешити: — Не плачи мајко, — вели јој, — није само оваких сиромаха на свету; има и веће сиротиње од нас, па и она живи. Ми имамо бар своју кућу, — њу нам тек нико отети неће. А пису само нас ограбили царски људи. — Лепо говори то добро девојче, али је и њој исто тако тешко, и њој је загорчало толико, да само ваља погледати на њезино убаво лице, па се уверити, да и њој на срцу лежи голем терет муке и невоље. Ко би погледао мало пажљивије на то сирото девојче, помислио би, е пред њим стоји жив мртвац. Овом је девојчету било тада око седамнајест година, па већ могаше знати у каквом се положају налазише њени родитељи. Име је овог девојчета било Злата. А какво је добро и анђеоско срце било у Злате! Какве увреде није та поднела из љубави према својој млађој браћи и сестрама. Занешена оном анђеоском љубави, која се врло ретко находи у срцима људским, Злата је заборављала на себе; она је слабо мислила, да је и она од меса и крви, па ваља и сама да се храни и одева, она је мало марила за своју садашњост и будућност и својим нежним пољупцима и загрљајима, својим женским слатким лукавством она је нагонила и друге, да бар за време заборавe, бар за часак само, на своје муке и невоље. То благо девојче ишло је често, без да јој је мајка знала, по богатијим кућама и просила је корицу хлеба, тек да зарани своју млађу браћу; она је и свој комад остављала на страну за њих, а сама је гладовала и једва је ноге своје вукла. Пође јадница коме од рода или суседа, да испроси комадић хлеба, па застане пред вратницама и остане тако дуго време. Стоји, кадшто, стоји и гледа то на кућу, то у небо, то у земљу; она не чује и не види шта се около ње дешава, а срце јој осећа много, много. Најзад се заплаче и — уђе... Тешко јој је јадници, чемерно јој је!

Али ето и деца се буде и устају. Једно муха пецне по образу и оно подскочи, гурне и друго погом, па и друго устане. Устају сва деца гладна, у дроњцима; протегље се мало, извлаче се испод подераног покривача, под којим су спавала, а прва реч, која им преко усана пређе, то је молба на мајку: — Мамо, дај нам хленца. Мамо, гладнисмо. — Ја сам гладан и легао, па ме сада трбух боле, — рече један међу њима.

— Почекајте, децо моја, почекајте мало; скоро ће хлеб бити печен, па ћу свакоме дати по велики комад, — вели им Дона, па се опет заплаче.

А деца опет започну своје: — А хоће ли скоро хлебац бити печен? Мамо, гладнисмо.

— Одмах, дечице, одмах: сад ће вам доћи отац, па ћемо сви заједно да се прихватимо. Отац вам је отишао да донесе брашна из воденице, а ми ћемо умесити такав хлеб, каког до данас нико још јео није.

шта јој остаје за издржавање свога бирократскога апарата? Понуди ли своје шуме и мајдане, који су доиста у самој ствари од неизмерне вредности, онда јој ваља пре свега да регулише питање својина шума, а за то би јој требало неколико година озбиљнога рада, а тако исто да своје руднике постави у стање које би страним предузимачима отварало изгледа за солидарну ганарацију; но и за то јој је нотребна дугогодишња радња.

Па и само контролисање грађења жељезнице и манипулација с њоме није тако лак посао, као што се на први поглед чини. Нарочито у Србији, где се на свима готово јавним грађевинама види несавесност предузимача и њихових званичних надзорника, ко нам јамчи да се на једној огромној грађевини, као што је жељезница, неће починити злоупотребе, које ће државу скупо стати а и саму грађевину шарлатански извести.

На послетку, ако српска влада мисли да ће јој доходак од жељезнице још одмах првих година, доносити интерес на позајмљени капитал, онда је она достигла вршак заблуде. Проћи ће доста времена док се европски саобраћај са истоком обрне и навикне на линију српску, а за то време ваља тачно плаћати интерес и амортизацију дуга. Историја других светских пруга потврђује ове наше речи, а с њима је сугласна и та околност, што страни предузимачи, који за цело боље знају, шта ће доносити та жељезница него ли српски техничари на мин. столици, — што, велимо, да предузимачи неће да се приме грађења пруге, без гаранције или других услова, који им обезбеђују знатан доходак.

Грађење жељезнице на своју руку, нема дакле никака смисла. Оно ће донети Србији трајаву пругу, стати је напрено, и невештом манипулацијом умањити и оне дохотке, на које би се рачунати могло.

Кад је већ српска кнежевина имала несрећу да јој се у времену највеће беде, наметне и овај тешки и скупи ланац који њено слободно кретање спречава, — онда би још у сваком случају много боље било, да се грађење жељезнице уступи страном друштву које омање државе, па макар се и нека умерена гаранција плаћала, при чему би преко нужно било да се држави остави на вољу, да може кад год за добро нађе одкупити жељезну пругу по цену, коју уговорена вештачка комисија одредила буде.

За невољу овај је модус осим осталога у том обзиру бољи од оних других што би за сада поштедио народ од много већих терета, што су скопчани са грађењем жељезнице о своме трошку.

Али у сваком случају ово је предузеће за данашњу Србију фатално и садања генерација Шумадије не може лако опростити онима што су је без њеног одобрења и овим теретом оптеретили у времену, када само опоравлење њено од тешких ратних удара, сву привредну снагу изискује!

Писма из Париза.

(Свршетак.)

28 децембра 1878.

У скупштини као и у сенату има четири разне групе републиканаца: центрум левице — centre gauche — које је преставник данашњи министар председник Dufaure: левица републиканска — gauche républicaine — које је преставник Gambetta; лига републиканска — union républicaine — које је преставник у сенату Виктор Хиго а у скупштини Floquet и крајња левица — extrême gauche — које је преставник велики писац француске револуције Louis Blanc. Исто тако и монархиста има од три боје, легитимисте, орлеанисте и бонапартисте. Ове три партије састављају реакцију и то грозну и безобразну реакцију, која је кадра да употреби сва дозвољена и недозвољена средства, само да се власти дочепа и да се на власти одржи. Сем ове коалиције монархистичне као најстрашнији противник републике и прогреса у опште, јесу клерикалци, верни поданици и потомци Лојоле, који им је поставио начела противна здравом уму људском и у којих је надалеко позната злогласна девиза: цељ освештава средство. На клерикалце треба бацити око, јер они могу врло опасни постати ако се њиховом ширењу на пут не стане и ако се образовање масе из њихових руку не истргне. Они располажу са моћним средствима а нарочито глупошћу и незнањем масе. Да се будуће генерације сачувају од њиховог штетног и шкодљивог уплива по здраву свест и чист морал и да се не би њихове неистините и метафизичне доктрине укореніле то је најбољи лек, да се црква од државе одвоји. Ово питање, које дубоко засеца у живот народа, за сада је главни предмет републиканске партије. Поводом овог питања опортунисте имаће две групе републиканске противу себе, union républicaine и фракцију Луја Блана — extrême gauche. Као сљедство победе републиканаца морају изаћи на дневни ред и питања о широј слободној штампи, о јавним скуповима, питање опште амнестије за политичне преступнике, питање о оптужби министарства Бројли-Фурту итд. Сва ова питања биће предмет дискусије идуће скупштинске сесије и јако ће занимати како француску тако и европску журналистику. Приликом дискусије ових питања изаћиће принципи на среду и видиће се, да ли су умерењаци, који су сад на влади, у стању да обећања, дата бирачима својима, остваре, и да ли ће толико куражни бити, да најнужније социјалне и радикалне реформе изведу. Пошто је коалициона реакција обезоружана, то ће умерењаци једину озбиљну опозицију имати у радикалцима и сумње нема да ће се између ове две моћне партије отворити жестока борба, како у журналистици тако и у парламенту. У борби овој Гамбета са његовим програмима биће циљ и на њега ће се највише око управити, као на инспиратора и моралног шефа републиканске партије. За време последњих скупштинских избора као и избора за сенат све горе-речене групе републиканске биле су солидарне само да би победили реакцију а сада пошто су цељ постигли, свака ће поново обгрлити своја начела. За то време приметило се, да Гамбета с дана на дан постаје више и више умеренији, да одступа од својих пређашњих доста радикалних и демократских начела и да се, чинећи знатне концесије реакцији, приближује либералној буржоазији. Он као велики државник и политичар опазио је да наступа време његове владе, с тога као човек, почео је попуштати у велико, да би што више приврженика задобио у реакцији, која му је врло опасна била, али која ће му моћи у критичне дане као ослонац послужити. Свакојако у идућој парламентарној борби, Гамбета се може компромитовати. До сада је говорио да није опортуно предлагати радикалне мере због јаке реакције коју прво треба победити, а сад пошто је она побеђена може рећи још није време, треба чекати 1880 год. кад се Мак-Махон скине са президентске столице и њему место уступи, па ће онда бити рајско благостање. Овамо, онамо, тек Гамбета стоји између два процепа, положај је његов као што видите доста делијатан. Приближили се реакцији, компромитација, приближили се радикализму, сво ти целокупне буржоазије на њега. За неенергичне људе у које би требало њега уврстити, једини је излазак „блажена средина“ и он као дубоки познавалац „политичке околности“, апелираће на „блажену средину“ као једино средство за одржање његове политичне егзистенције.

Мислим, да сам довољно у кратким цртама изложио данашњу политичку ситуацију у Француској. Не остаје нам за сада ништа друго, до да видимо републиканску партију на раду, на делу. Видимо је данас моћну и снажну на влади а идемо да видимо, хоће ли бити конзеквентна правим републиканским и демократским принципима. Ако ми се дозволи у једном од идућих бројева вашега цењеног листа, потрудићу се да вам о томе пишем. [1])

* * *

Европске новине, које су се у потоње доба навикле биле да своје ступце испуњавају вестима са истока, нису сада задовољне са овим обилатим извором материјала, јер новости што отуда долазе нису више тако разнолике да интересују радозналост читалачког света, већ се непрестано понављају једне и исте ствари.

Тако је питање о руско-турској погодби, толико пута узастопце изношено на тапет новинарски, да већ сада не знају шта ће новога казати о њему, него се само вајкају што се једном не свршују преговори који се од берлинског уговора овамо без прекида воде.

Вести са истока, вели „Фремденблат“ од неког времена су сасвим мршаве. Из самог Цариграда не доносе телеграми ништа друго до стару песму: да руско-турски преговори о миру лепо напредују. Али и опет дефинитивни уговор није потписат и ако су депеше из Цариграда, већ неколико пута то обзнаниле. Пошто је 2 о. м. по ново конферисано о томе, разнесе се одма за тим глас да ће се уговор потписати у току ове недеље, а најдаље до идуће суботе. Главну тешкоћу чини питање о накнади ратних трошкова, но и она је — веле — уклоњена, јер је ствар регулисана на задовољство обојих страна, а на име руски и турски заступници споразумели су се у томе: да се исплата ратних трошкова сматра као привилегисан дуг, који има доћи на ред одма после јавних дугова узетих у оном стању, у коме су се налазили у време закључења санстефанског мира. Даље је угођено да у случају новог задужења Турске, обвезнице ових кредитора дођу после руских.

Но тако повољно не гласе вести о питању подгоричком регулацији грчке границе. Као што телеграфишу „полит. кореспонденцији“ из Цариграда, Порта држи да јој ваља по ново уверавати, да се постојеће тешкоће односно Подгорице, не могу приписати Турској, пошто је она формална упуства дала својим комесарима што су одређени да ово питање регулишу. Из округа јанинског и монастирског долазе вести да тамошњи становници неће да плате данак све дотле док се грчке границе не регулишу.

„Дајче Цајтунг“ смеје се забуни штампе у питању о преговорима и обећањима у Лондону, у погледу истока. Вести о томе, тако једна другој противуречe да се човек мора чудити безазлености коресподенната и новинара што их пишу и у свет пуштају, тим више што данас дипломатска радња припада јавности опако исто, као и све остале чињенице јавнога живота.

Тако је сада после толиких других личности, што су биле означене као највероватнији избраници за бугарски престо, „Фремден блату“ пало на памет и прохтело му се да принца Батенберга изнесе као првог и најозбиљнијег кандидата. Покрај њега, вели исти лист,

[1]) Биће нам веома драго. Ур.

— Дај нам сада, ма корава хлеба, ма коре... Тата неће скоро доћи... И јуче је касно дошао... А ми смо мислили да се хлеб пече... Боже, зашто тата већ не долази, шта толико већ ради у тој воденици? — И сва деца ударе у плач: Плаче и Дона.

Ја нисам могао хладнокрвно да гледам на ове јаднике. И ми нисмо поштеђени били од грабљивица, и нас су опљачкали и попалили били крџалије и делибаше, али им опет притицасмо с оним, с чим могосмо; по некад им давасмо последњи залогај. А богаташи? — да ли им они притицаше? Ма да је сво наше место горело и ма да за онда не беше много богатих људи код нас, али је опет било таких, који су чим тим могли помагати другога. Али наши богати Бугари у оно време били су оваки исти, као што су и данас. Они, знате ли, немају ни времена да се сете сиротиње. И заиста немају кад: час паре броје, час купују нешто, час опет што продају, час у госте иду и госте примају, час се уморе од силне тековине, па легну да се одмарају; — имају ли, реците сами, времена да се сете, да око њих има сиротиње, која кука и јадикује, која подноси глад и жеђ и која мрзне од зиме! Али што и да говоримо о нашим богатим ћифтама, када сама народна пословица каже: „сит гладноме неверује“, — такав је свет; а наши богати Бугари и гори су. Код нас обично и до дана данашњега тако бива, да је сваки Бугарин, док је сиромах, док још није почео да се кочопери, док још није постао беглукчија и закупник, добар и дотле никад неће напустити у невољи свога брата и пријатеља, дотле не затвара капију пред оним, који склоништа тражи, дотле он од драге душе дели с вама и последњу пару па и последњи залогај свој; али чим се обогати, — он је други човек. Бугарски чорбаџија наличи у многоме на Чивутина, на Јерменина или на грчког калуђера: амишан је, сребролубив, тврдица; у једанпут постаје горд и презире своју рођену браћу и сестре. А погледајте на наша села. Ту Бугарин живи међу својом поштепом браћом, незна ни за Грке, ни за Турке; живи мирно, срећно и хришћански; у бугарским селима незнају за крађу, за подлост, ни за грчко-турску цивилизацију; а по кућама нити има сандука, ни катанаца, цело имање лежи у пољу, и да нужде није лежало би тамо не дирнуто до амин века. — Али да се манем наших сувремених чорбаџија, јер се моја прича односи на крџалиска времена и на Танча, који је живио у тим тешким временима по Бугаре.

Дође и Танчо. Деца истрче преда њ у авлију.

— Шта је, тата, где је хлеб? — вели једно дете. — Дај нам хлеба, тата, гладнисмо...

— Тата, тата, гладнисмо...

— Стрпите се мало, децо моја, стрпите се! Сад ће хлебац доћи, — вели Танчо.

— А шта је с воденичаром, Танчо? Зар ти није дао? — пита Дона.

— Није ми дао, — одговори жалостан Танчо.

— Како то, да не даде? То не може бити! Како он може да неда! Зашто ти није дао, Танчо?

— Не да, па то ти је! Не да, па шта си ме заокупила питати?

— Ох, то бити не може! Мора бити да и сам није имао, па ти зато није ни дати могао; ја знам, да је он добар и милостив старина и да он никада неће заборавити оно добро, које си му ти учинио. Ко му поможе да направи воденицу, коју му крџалије запалише? Ко му поможе да направи јаз, када га срдита река развали? Зар писи ти?

— Не, Дono, добро се брзо заборави; људи се не спомињу, или неће да се опомињу добра; а учинимо им зло, неће ти га заборавити никада. Воденичар ми каза: „и без тога сте ми већ много брашна дужни, па и немислите да ваља платити! Одлази — нисам ја цар, нити је моја воденица јаничарски хамбар.“ Ето ти, Дono, шта ми воденичар каза.

— А шта ћемо сада, — питаше Дона; поскапаћемо од глади. Да није зимње доба, моглибисмо се заранити с кореньем... Ох боже, ти си на нас сасвим заборавио; ти се бринеш само за богаташе, јер ти припаљују велике свеће у цркви; а знаш ли ти боже, да ти богаташи нису хришћани, већ љути зверови? Да си ти праведан, онда с нама неби могло овако бити.

— Не греши душе, Дono! — вели јој кад и кад Танчо. — Теби је тешко, па незнаш ни шта говориш. Стрпи се мало и видићеш, да нас бог заборавио није, — још нико од глади скапао није. Дела да се размислимо мало, како да се помогнемо.

— Ја сам смислила, — вели Дона. — На, узми мој веренички прстен и моје обоце, продај их и купи брашна, — добићеш бар десет ока...

— Не, Дono, то несме да буде; ја нећу, да наши родитељи у гробу процвиле, да су им деца недостојна... Нећу ја да нагоним наше кумове да заплачу пред богом и светим Јованом. Ја ћу хлеба наћи, само ти позабави где децу; води их на сунце, да се сунчају и заваравај их, док се вратим. — И Танчо испаде на друм. (Наставиће се.)

могли би се уврстити тек у други ред Дондуков и Игњатијев и ако они а нарочито Дондуков живо настојавају да задобију Бугаре за себе. Али вели даље „фр. блат“, у Бугарској има и народна партија која иде на то да истисне руски уплив из свију главнијих питања Бугарске, а нарочито да му не даду приступа у питању о организацији Бугарске и избору кнеза. Та партија живо ради за кнеза Ђорђа Бибеска, доказујући народу да би он најбоље одговорио тежњама бугарских патриота и добро схваћеним интересима земље. — И „фр. блат“ нема ништа противу ове кандидатуре и ако му је Батемберг најмилији. Бибеско је вели, свакако, личност, којега би избор био сагласан са одредбама берлинског уговора и задовољно симпатије бугар. народне партије.

Колико ми знамо, ни једном ни другом љубимцу „фр. блата“ неће бугар. народ с веселим срцем понудити кнежевску круну. Први је кандидат запада, а други по својој прошлости, могао би говети само Турцима и Енглезима. А колико утицаја имају ове две силе у Бугарској, то нам казују буг. листови у њиховим чланцима где се Турци још непрестано називљу крвницима, а Енглези њиховим јатацима.

У исто време, кад се у Цариграду сваки час очекује потпис уговора о миру, руска полузванична штампа изјављује наде, да ће се руска окупација Источне Румелије продужити, ако се понови мандат међународној комисији, што се бави уређењем те провинције. Значајно је што се берлински листови у овој тачци разилазе са руским полузваничњацима. Велике силе — веле они — одсудно ће настати да се окупација уклони до одређеног рока т. ј. до 22 априла о. г. Ово је можда први пут, што берлински листови излазе са неком одсудношћу противу мишљења руских листова и бечке новине не могу довољно да нахвале овај нови обрт у држању берлинских новина.

Док се руски листови, који су о расположењу Бугара далеко боље извештени но западно новинарство, строго уздржавају од сваког упливисања на избор бугарског кнеза, дотле се бечки, берлински и париски листови надтичу у изналажењу нових кандидата за бугарски престо. Већ је до сада читаво туце набројено, под именом вероватних кандидата, са квалификацијама које се у сваком листу на другојачији начин и с разним тенцијама на видик износе.

Реакција, којом је немачка политика ударила, под изговором да хоће њоме да утврди поредак у царевини, изазвала је оштру критику у страним листовима. Нарочито, од како је Бисмарков орган почео хвалити пројект закона о запту скупштинском, европска штампа, а нарочито бечке новине осуше чланке и дописе противу систематичног назадњаштва Бисмаркове владе. И сами германофилски листови бечки, који су пређе само с дивлењем говорили о делима највећега Немца, стиде се сада својих хвала и ратосиљају негдашњих сањарија о заједници аустријских Немаци са онима немачке царевин. Тако и „Тагблат“ који је досада са „Н. Сл. Пресом“ у један рог дувао и сваком приликом преузносио силну и слободну уједињену Немачку, сада се полагано повлачи натраг, тражећи земљиште на коме одавна стоје полузванични листови: „Преса“ и „Фр. блат.“ „Владе“, — вели тај лист, у своме 14 бр. — „које из ћефа или из начела реакцији служе, навикле су да предусретају јавно мишлење са неким презрењем или да се показују веома осетљиве према свакој критичкој оцени или изјави пуној истине. Нас не изненађује раздраженост Бисмарковог „Норд. д. ал. цајт.“-а, у његовој полемици са бечким листовима. Бисмаркови предлози односно ограничења слободе говора у парламенту, превршили су меру сурове строгости једне владавине, која је подигнута на леђима народно либералне странке. За то свако, ко слободу љуби, мора најодсудније напасти на овај срамни тероризам над народом, који је својим политичким образовањем и својом осведоченом свешћу, заслужио да стоји у реду оних народа, који највеће слободе уживају. Ми се надамо да ће то заступници немачког народа и на делу показати. Они ће за цело одбити овај нови дрски предлог канцлеров, који нас и сувише подсећа на кобну судбу закона о штампи под управом заблуделог суверена по божијој милости, Бисмарка I. Силом свога неограниченог уплива, он је кадар да склони немачког владаоца да парламент распусти, али је реакција тако нетактично поступала, да је озлојеђење народа достигло онај исти ступањ, на коме је било пре оних срећних ратова, што су на жалост поставили темељ тиранији једнога човека. И ми се надамо, да ће и у том случају избори пасти на људе, који ће умети одбранити част немачког народа и отувати му најсветије право слободнога говора у свом преставништву.

Разговор генерала Кауфмана и кореспондента американског листа „New-York-Herald“.

„New-York-Herald“ донео је ову депешу од свога кореспондента из Ташкенда:

Ташкенд 26 децембра 1878.

Пошто сам стигао овде у понедељак, ја сам доручковао са генералом Кауфманом и присутан сам био у вторник на посети коју му учинише четири изасланика емирових при растанку. Генерал Кауфман изјавио им је, да цар никако неће да посредује у ствари авганској. Изасланици су одмах одпутовали и стићи ће код емира 3 (15) јануара у Мазаришерифу.

У вече истога дана, био сам на вечери код генерала Кауфмана. Ево у кратко нашег разговора о авганској ствари:

Питање: Желео бих да идем у Бабур. Би л' ми били на руци?

Одговор: Није нужно. Док сте ви путовали догађаји су се брзо развили. Емир је отишао из Кабула и оставио тамо свога сина да се погађа с Енглезима.

П. Рат је дакле свршен?

О. Не, јер емир може да непризна оно што његов син углави. У осталом од свију азијата с којима сам посла имао, емир је понајмањи лажов.

П. А што не би признао, што његов син углави?

О. Па да може рат на ново одпочети, који није лака ствар за Енглезе. У емировој земљи зими је врло јака зима, а лето је несносно са својим врућинама. Резултати су до сада сасвим никакви за Енглезе, који су освојили само тридесет миља земљишта; а и то су освојили новцем својим, кога су делили међу планинце авганске а који ће се против њих окренути првом угодном приликом.

П. А мислите ли да ће енглези дочекати те прилике?

О. Дочекали су их и до сада већ много пута, али њихови листови то крију. И ја сам нисам знао о томе, јер новости из Енглеске дођоше ми петнајст дана пре весника који ми је долазио управо из Кабула са вестима од генерала Розгонова. Ето на прилику, последње писмо емирово, што га онамо видите, казује, да су Енглези одржали победу другога дана у последњем сукобу, пошто су најпре потучени били првога дана. О томе енглески листови ни беле не помињу.

П. Како је то могло бити да су Енглези, тучени први дан, могли победити другога дана?

О. Узрок је томе хрђава стратегија емирова, који је растурио своју војску, како би је било на све стране, и на тај начин се ослабио свугде.

У последњој битци енглези су имали шеснајест батаљона противу четири авганска, а другом једном приликом противу пет; а међу тим, енглези би били бијени и другога дана, да авганска војска није била раскомадана. Да је емир, који је имао на свом расположењу деведесет батаљона, послао одмах помоћну војску, енглези би јадно прошли. То је сва несрећа за авганце. Они су ваљани војници, али су им вође никакве.

П. У Европи се говори да авганце руски официри предводе?

О. Ја сам о томе чуо од лорда Лофтуса, који је доставио министарству у Петрограду, да кабулски лист јавља о скором доласку мога ађутанта у то место. На то сам ја одговорио, да сам за дуго стајао с емиром у свези, помоћу урођеника коњаника, које је лист кабулски зар сматрао за моје ађутанте.

П. Да се опет вратимо на рат, какав је садањи положај?

О. Емир је оставио свога сина у Кабулу и повукао се за 450 миља према северу, што је исто толико далеко, колико Мазаришериф од наше границе. Последње писмо које ми је од емира стигло, датирано је 9-ог, јавља ми, да он хоће после два дана да оде из Кабула. Вероватно је, да је стигао у Мазаришериф 31-ог децембра. Ваљао ми је одмах овамо писати. Ја ћу знати о његовим намерама около 15 (3) јануара и саветујем вам да одложите ваш пут, док не дознате поуздано о емировом месту настављања. Нећете изгубити ништа што ћете чекати, јер вас ја могу обавештавати о свему што се у Авганистану догађа, о чему ме извештава генерал Розгонов, кога су тамо задржали и ако ми овде посланика авганског ни мало не узнемирујемо. Розгонов је просто заробљеник и ја незнам да ли ће му слободно бити да се врати бар сада, када је емир из Кабула отишао. Авганци су врло неповерљиви; они мрзе да имају сведока својој невољи.

Па и вас, врло је вероватно, да ће вас хрђаво примити и да ће вас ухапсити. Ко ће знати када ћете се вратити моћи? Европски је уплив никакав у тој земљи, а особито сада кад сам изјавио да Русија неће посредовати. Признајем вам, да ми је то била дужност, коју сам с муком испунио.

П. Посланство које је дошло да вас моли за помоћ данас ће се кренути на пут. Како би било да и ја с њим пођем?

О. Ја сам на то мислио још кад сам с њима говорио, али кад сам видио како је мој одговор на њих подејствовао, мануо сам се те мисли, и кажем вам, да би у интересу вашем листу, моја дужност била да вам не дозволим, да на пут пођете. Ваша би мисија била никаква када би дошли у положај да немогнете дописивати са вашим листом.

П. Дакле, да разговор свршимо једном, Авганци су потучени, али победоносни енглези нећеду напредовати?

О. Неће, јер ће хтети да избегну беде налик онима од 1842-ге године.

П. А ако авганци наруше уговор кога углави Јакупкан, како ће се онда ствар решити?

О. Никако, јер ако емир започне рат који је тежак и скоро немогућан за енглезе, енглези ће успети исто толико, колико су успели и до сада, а то ће рећи, — неће успети ни мало.

Привремени статут за организацију Босне и Херцеговине.

Статут за организацију Босне и Херцеговине садржи даље следеће одредбе о даљем развитку постојећих прилика.

§ 1. Ако је шеф зем. владе уједно заповедник целе војске по Босни и Херцеговини, ипак зато потпада зајед. министарству само у својој квалификацији као шеф земље.

§ 2. Шеф земаљски ваља што пре да поднесе министру споespecially. дела нове предлоге о административној подели земље, о делокругу влисти и судова и о пристојбинама чиновника. Као највише начело ваља да важи, да Босна и Херцеговина морају подмирити трошкове управе и инвестиције из својих властитих земаљских прихода. Према томе ваља удесити административни апарат и нарочито пазити на то, да се полако утерају захтеви аустро-угарске монархије, а пре свега трошкови окупације, издржавања и репатрисања бегунаца.

§ 3. За сада остају постојеће власти и судови, али шеф земаљски има права, да чини необходно нужне привремене промене, али да извештава о томе зајед. министарство. А поглавито ће шеф земаљски требати што пре да се изјасни о томе, како да се уреде односаји, који дојако беху под непосредним упливом цариградске владе.

§ 4. Дојакошњи чиновници ваља да остану у својим звањима, у колико се могу употребити и интереси земље захтевају. Шеф земаљски има да поступа при томе по § 4 горњега штатута.

§ 5. Са чиновницима, који су позвани из монархије ваља поступати у смислу дисциплинарнога прописа, који је дојако важио за њих дотле, док се не уведу нове одредбе.

§ 6. Док не изиђу нови закони и одредбе важе дојакошњи пуновласно. Шеф земаљски има права, да чини измене у смислу §§ 9 и 14 горњега, ако то захтева интерес земље или интереси аустро-угарске монархије.

§ 7. За побољшање правосуђа опуномоћава се шеф земаљски, да правосудске чиновнике, позване из монархије, подели сресским и трговачким судовима. Уз то има да учини нужне предлоге, како да се уреди највиши суд у Сарајеву.

§ 8. Право помиловања, у колико је припадало дојако у обиму § 12 гор. статута, припада зем. шефу.

§ 9. Права и концесије, што су задобивени од 28 јула 1878, у колико се дотичу послова означених у § 14 гор. статута, требају накнадна одобрења заједничкога министарства.

§ 10. Шеф земаљски има одмах да скупи, осигура, односно укњижи новце и натуралије пређашње управе. О томе се има поднети исказ; натуралије се могу с урачунањем употребити за јавне сврхе.

§ 11. Крајем 1878 ваља за време од 28 јула до 31 дек. 1878 склопити и поднети исказ руковођења о дојакошњим приходима и расходима грађанске управе.

ДОПИСИ.

Беч, 3-ог јануара.

У држави „неправдоподобности“ — у Аустрији — има се сутра царевинско веће састати, да већа, одобри, или одбаци, ма и недотупавно, али свршено дело — берлински уговор — и састаће се; но не верујем, да ће одмах сутра к већању приступити, док бечки хаос — рајхсрат мало изразнијега облика не добије: док не дозна, ко је с киме, које против кога. Од како је парламента на свету, и док их ваљда још буде, ни једноме није на памет пало, да таквога рода уговоре претреса — кад су ови већ свршени и потписани, дакле fait accompli постали — као што је трактат берлински. Сваки га је парламент европски — где га има — просто узео на знање и оставио у аркив, да хисторик о њему доцније говори. Само новинарима остављена је слобода, да га коментаришу, оштрикују и да на њему, као гусеница на лиснатом дрвету брсте, док се исти сам у себи не сасуши и док му се по судби свега човечанскога „вјечнаја памјат“ не одноји, Аустрија прави у свему изнимку, јер у њој оно бива, што је најмање на правду и истину налик, и баш за то се збуде, што то никакав нормално састављен мозак ни прорицати, ни предвидети не може.

У овоме вавилонском торњу разних народности, разних тежња, разних парламената, по самој нелогичности противречећих факата, увек оно излази, што се најмање очекује, и ко је Аустрију назвао „das Reich der Unwahrscheinlichkeiten“, тај је кратко но јасно дефинисао.

Пре него што дођем на абсурдност рајхсратске намере, да о берлинскоме уговору већа, ваља ми летимичан поглед бацити на то законодавно тело, које данас нема ни већине, ни мањине, ни одговорне владе, каква у конституционалним државама бити мора; које нема ни правца ни цели; које не зна, шта би имало усвојити, шта ли одбацити. За који дан биће година дана, како је Ауерспергерово министарство своју демисију дало, пак исто то још и данас постоји: умире годину дана, а још не може да умре, а што је при томе најчудније нема „смејућих се наследника“, који би се желели наследства дочепати. Тако је та оставина десператна! При нормалном стању држава, и то велесиле, као што Аустрију описују, има за министарске наслоњаче увек довољно кандидата, као слепаца на газдинској даћи; а овде мораш да повлачиш једнога из Галиције, другога из Крањске, трећега из Тиролске и бог их знао одкуда, но ни један не сме, да се наследство безусловно прими. Ако то није „знамење времена“, онда је за цело знамење аустријскога положаја. Унутарњи наши одношаји такви су, да нити можеш шта тврдити, ни порицати. Сто гласова чујеш: Ауерсперг ће остати и тек један или други од садањих „демисионованих“ министара одступити; стотину других чујеш: Тафе, Претис, Потоцки, или још и који други замениће Ауерсперга. Никада не можеш знати на чему си. А и од кога да дознаш, кад нема више већине уставоверних, кад не знаш, ко ће и у чему бити с центрумом, ко ли са левицом. Автономисте, централисте, опозиција, народностни заступници, сви су измешани, сви су на више честица поцепани, од којих свака нешто постићи жели, но није свестна тога, шта управо хоће. Сад међу тај хаос бацити још хаотично питање, као што су закључци берлинскога уговора, и тражити: ко је крив, што се у Босну и Херцеговину ушло и како се смео европски мандат примити, толико значи, као општу забуну увеличати. И ми ћемо томе за који дан сведоци бити. Наслушаћемо се грдњи, интерпелација и свакојаких беседа, којих ће почетници мислити, да бог зна какве громове на јадне министарске главе бацају, а ми ћемо их са галерије мирније и безопасније хватати моћи, него Франклин што је своје под свиленим заклоном хватао. Европа треба забаве и рајхсрат ће јој пружити прилику, да се над њиме смејати може.

Да се повратим к Херцстовој жељи и његових присталица, да се берлински уговор у рајхсрату у претрес узме. Сваки ће увидети, да је тај глупи маневар против Андрашија управљен. Већу сиротињску седочбу Херцст и уставовирци нису издати могли, него, кад су као Doctores juris и адвокати на ту мисао пали, да грофу Андрашију тако шкоде. Човек се чисто убезекнут пита: је ли могуће да доктори права ни толико о праву не знају, да парламенат нема права о такве врсте уговору решавати, као што је берлински, и то онда, кад је овај од свију сила подписан и ратификован. Апсурдност аустро-немачких доктора права у очи скаче, кад се таквога посла лаћају, да га исправљају или да га за ништавог прогласе, што је атрибуција круне и њено право; или зар су они тако малопамтећи, да су они желили, да Андраши у Берлин иде, да подкресује крила Славенима? Нису ли они повце за окупацију вотирали, нису ли њихови органи узклицавали, да ће се окупацијом „клин у славенско тело“ забити. Но и то све на страну; али мисле ли те „изврстне“ јуристе и на последице свога глупога почина? Метнимо случај, да ће већина за то бити, да одбаци берлински уговор. Хоће ли то имати важности, и за кога? Како ће стојати Аустрија у очима Европе, кад јој се буде рекло: што ти на конгресима подписујеш, то ништа не вреди, док на то и твоја два par excellence парламента на то не пристану; твоји заступници не могу у будуће места на конгресима имати, јер не могу ништа правоваљано углавити. Не помишљају ли на то, да европске велесиле у подобном случају неће се том подсмеву изложити, да своје операте пре него што их ратификују, аустро-угарском парламенту на цензуру пошаљу. — Е у држави „неправдоподобности“ свега бива, но она сама требала би на опазу да буде, да сама „неправдопободобном“ не постане, поред такве манипулације својих „доктора“ и уставоверана, који обарајући министра спољних послова, не обзиру се на то, да ли ће и државу оборити, или је бар у очима осталога света тако понизити, да њен „велесилни“ положај испод нуле падне. Сад смо љубопитни да видимо, докле ће уставоверци глупост терати.

Петроград, 31-га Децембра.

Кад би Русија по своме житељству тако односна била, као што је по својима тежњама и својој политици од остале Европе, могла би спокојно гледати, како државе једна другој, које из узајамне мржње, које из неопростиве кратковидности руке везују и пуштају Енглеску, да чини, што јој је воља. Но Русија има своје једноплемене и једноверне браће, коју и у своме и у њиховоме интересу од грабежних нападаја „цивилизације“ штитити мора. То је и преко воље и пре времена увлачи у рат, који неизбежним постаје, чим европска безочност границе прекорачује, које прекорачити не би смела, и без свакога околишења на то пође, да као бајаги Славенима помажући, ове однарођује. Због проливања крви у Македонији није најмање крива католичка пропаганда; због неизвршења услова берлинскога конгреса, није Турска, већ Европа, а поглавито Енглеска крива. Бугарска комисија, како је одпочела своју радњу, на то је ишла, да забуну произведе, које би последице војна била, да Енглеска није збиљска занимања у Авганистану добила, и да другде такође нису толике забуне, које не дају времена, да се туђи послови пре расправљају, него домаћи. Све је то Русији добро познато; и она је уверена, да неће имати мира од Европе, док не буде у стању свима показати, да је спремна, да се са свима, или укупно, или појединo обрачунати може — како околности собом донесу. Знамо ми и то, на што смерају те крокодилске сузе, које Европа претварајући се, због „наших унутарњих неприлика“ лије. Нас сажаљевајући — што је у саратовској губернији куга се појавила; што се земства — за нас до сада још невидљива и непозната — за тобожњу конституцију отимају и петицијонирају је; што имамо нихилисте; што смо, како они веле, „обанкротили“ — све ми знамо, на што то иде, и камо срећа, да сви Славени положај тако схваћају, као што у истини јесте.

Берлински уговор, то је објава рата свима Славенима, а у првој линији Русији и православнима. Варају се они Срби, који верују, да је Ристићева вештина на конгресу израдила, да Србија више земљишта добије, него што јој је сан-стефански мир досудио. И Андрашију и Биконсфилду добро су познати одношаји у Србији, а најбоље они људи, који на кормилу стојаше, и по несрећи још и данас стоје. Они знају да се тамо за тањир сочивице, не само првенство, него и савест и вечно блаженство продаје, па су с тога угађали Ристићу — Србији, да би се између Срба и Русије још веће неповерење укоренило, него оно, које од времена београдских паризлија постоји. — Да, берлински ће уговор само топом и сабљом израскидан бити, као што је и париски био; но у нашем — не само руском, но свију Словена — интересу било би, да не будемо ми на то позвани, да енглески безобразлук казнимо, него слепа и завидљива Европа, да буде принуђена оружјем у руци грабежљивост „торгашких“ разбојника укротити. Гибралтар, Малта, Кипар, Сујецки пролаз, сад још нека придође Александрета, Смирна и још што, па ваљда ће се и Европа из сна пробудити, да су ту ближе њени интереси дирнути, него наши. Но поред све необоривости ових довода, ми се на Европу уздати не смемо, но морамо и себе и вас ради, као запета пушка стојати. То ви браћо славенска треба да разумете, а не да се тим поносите и Русију опадате: „берлински нам је конгрес више дао него Русија!“ Да је берлински конгрес вама добра желио, не би вас тако окусио, нити Аустрији мандат дао, да вам комад меса из вилица искине — не би Аустрију опуномоћио, да Босну и Херцеговину отима, не би вам уста премазао Нишем, Лесковцем, Пиротом и Врањом, него би вам дао сво „Косово равно“, са Призреном и Прилипом па све до Солуна; јер жели ли и мисли ли Србија кад год краљевином постати, без мора постати не може. Или можда се кого од вас нада, да ће вам к томе Европа из низме против Русије допримоћи? Сујетна нада. Вас Европа у своме лицемерству зато радије гледа, јер вас се мање плаши; за то вам ласка, јер се нада, да ћете славенској задаћи неверни бити; зато вам просјачке уступке чини, да вас лакше завара и од Русије отргне. Сутра, да изгуби Русија једну и другу одсудну битку, мислите, да би вас мазили, да би се с вама церемонисали и угађали вам у овоме или опоме питању? Не сећате ли се симпатије Европе, кад се 1876-те у бој, у свети бој, али пренагљен и нераван против Турчина дигосте? Ко је тако лаковеран, па после свега, што је од запада и од човекољубивих Енглеза искусио, да још њиховим обећањима и ласкању веровати може, тога сажаљујем и желио би му, да се на пропаст своју не разочара; но није прилике. Следујте начелима највећега славенскога непријатеља — Бисмарка: „пријатељима сам добар пријатељ, непријатељима непријатељ.“ — Повестница свакога појединога славенскога племена, лепе нам примере даје, какви треба да будемо, ако нећемо сваки поједини и сви скупа, да више Плевни и Зевина — као што је Черњајев поздрављајући Србе у лицу дошавшега у Москву српскога министра рекао — имамо.

Нећу Китај да узимам за узор државничке мудрости; али ће ми сваки допустити, да ма како Кинези европцима „Кинези“ изгледали, да није мања мудрост са 450 милијуна управљати, него са 30—40, па Китај поред свега тога има своју историју од шест хиљада година, дочим мудру Европу револуције, као вулкани земљу потресају и царства јој сарањују. Не верујте, да је све у Русији тако, као што вам то запад бојадише; али верујте, који год политичка разума имате, да ако је Русија без вас слабија, да сте ви тек с њом и уз њу живи, ако хоћете тим да останете, што јесте. —

То вам је поздрав нове године од мене, и да бог даде, срећнија нам била од прошлих.

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

Беч 3 јануара. Кабинет још није склопљен. Неки листови тврде, да ће се при склапању истога највише на то гледати, да у њ уђу таки људи, који би се побринули за сретства за намерено даље окупирање Новога Пазара, евентуално и Солуна и који би воље имали да ту политику пред парламентом заступају. Ако се до овога дође, царевинско веће биће распуштено.

Беч 3 јануара. „Пол. Кореспонд.“ јавља из Цариграда: Лабанов је добио повољне инштрукције из Петрограда гледе преговора о миру. Опште је мишљење да ће данашња руско-турска конференција бити завршетна. Порта мисли да ће уговор мира тако брзо на потпис доћи, да је Селами-паша већ наименован за команданта турске војске, која је на 14 дана по потпису уговора посести Једрене. — Абди-паша наименован је за команданта војске на грчкој граници.

Беч 3 јануара. Говори се, да је Аустро-Угарска као и Енглеска изјавила, да сепаратна руско-турска погодба не може алтерирати наређења берлинскога уговора. Андваши је противан даљем трајању руске администрације у Источној Румелији.

Берлин 4 Јан. Центрум у рајхстагу, донео је предлог којим се пруска влада позива да овласти своје заступнике у савезном већу да гласају противу закона о казненом поступку у рајхстагу.

Беч 4 Јан- „Н. Сл. Преси“ јављају из Кракова да су тамошњи гувернер Потоцки и земаљски маршал позвани к цару у Беч поради образовања новог министарства.

Париз 4. Јан. Ситуација је још непрестано колебљива. Један део напреднијих републиканаца енергично ради да обори садањи кабинет. Већина пак држи се тврдо свога захтева да се чиновништво у опште измени. „Република Франц.“ није задовољна са наименовањем Греслеја за министра војеног. Мартел ће, по свој прилици бити изабран за председника сената.

Курс бечке берзе од 4. (16). јан.

Ц. к. Дукати	ф.	5·51
Сребро	„	100·—
Наполеони	„	9·33
Немачки марак	„	57·65
Лондон	„	116.50
Деонице аустр. народне банке	„	788·—
Темишварске разтеретнице	„	75·50

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

„ЈАВОР.“

Од нове године почиње шести годишњи течај нашем листу и ми учтиво позивамо српски читалачки свет, да се изволи претплатити на „Јавор“. „Јавор“ је истакнуо заставу, на којој пише: „поука и забава!“ и увек се трудио, да му и забава буде поучна и поука да му буде лака, забавна. „Јавор“ је једини недељни књижеван и белетристичан лист српски и с ове и с оне стране Саве и Дунава и с тога се тим већим правом надати смемо да ће га попт. публика наша и од сада својски потпомоћи, да и даље постојати, развијати се и напредовати може.

Цена је „Јавору“ и од сада за Аустрију, Босну и Херцеговину 1 ф. 25 н. на четврт године; а на по године 2 ф. 50 н. За Србију и стране земље на четврт године 1 ф. 50 н. на по године 3 фор.

За Србију прима и књижара Валожића.

„Јавор“ за 1877. г. мекано увезан (51 број) дајемо за 2 ф. а. вр.

„Јавора“ од ове 1878. године немамо више на продају; а и од нове године штампаћемо само толико, колико уписника буде.

Администрација „Јавора.“

У штампарији и наклади **„Народнога Гласника“** у Темишвару, изишле су ове књиге:

Дјела Јакова Игњатовића књига друга....	цена ф.	1—
Шест калифорнијских прича Брета Харта..	„	—50
Шта знамо о узроцима појава у органској природи од професора Хекслија.....	„	—50
Гимнастика као установа за развијање телесне и моралне снаге човека и народа од И. В. П.	„	—80
Kampf und Sieg Social-Politischer Roman	„	—22

И МОГУ СЕ ДОБИТИ КОД Г. Г.

Браће М. Поповића књижара у Новоме Саду. Велимира Валожића књижара у Београду. Милоша Грабовачког књижара у Земуну. Миливоја Каракашевића књижара у Сомбору. Књижара Радака у В. Кикинди. Спире Петровића у Котору. Косте Поповића трговца у Вршцу. Милана М. Алексића у Б. Новом Селу. „Кафе Хутер“ у Бечу.

Штампарија „Нар. Гласника.“

Одговорни уредник **П. Јовановић.** Власник штампарија „Народнога Гласника.“ Штампарија „Народнога Гласника.“